

Briselē, 2023. gada 4. maijā
(OR. en)

**Starpiestāžu lieta:
2022/0277(COD)**

8679/1/23
REV 1

JUR 282
AUDIO 35
CODEC 684
DIGIT 77
MI 319
DISINFO 22
FREMP 118
COMPET 351
EDPS 5
DATAPROTECT 113
JAI 501
SERVICES 15
POLGEN 37

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Regula par Eiropas Mediju brīvības aktu – <i>progresā ziņojums</i>

1. Komisija 2022. gada 16. septembrī nāca klajā ar priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par vienota mediju pakalpojumu satvara izveidi iekšējā tirgū (Eiropas Mediju brīvības akts, EMBA) un grozījumiem Direktīvā 2010/13/ES ¹. Priekšlikumam tika pievienots Komisijas Ieteikums par redakcionālās neatkarības un piederības pārredzamības iekšējiem aizsardzības pasākumiem mediju nozarē un ietekmes novērtējums.

¹ Dok. 12413/22 – COM (2022) 457 final.

2. Pastāvīgo pārstāvju komiteja ar EMBA priekšlikumu tika iepazīstināta 2022. gada 21. septembrī.
 3. Čehijas prezidentūras laikā Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupa (AVMWP) priekšlikuma tekstu izskatīja vairākās sanāksmēs laikposmā no 2022. gada septembra līdz novembrim ².
 4. Zviedrijas prezidentūras laikā *AVMWP* turpināja izskatīt priekšlikumu vairākās sanāksmēs no 2023. gada janvāra līdz aprīlim, pamatojoties uz prezidentvalsts iesniegto kompromisa tekstu.
 5. Prezidentvalsts mērķis ir turpināt darbu pie priekšlikuma, lai līdz 2023. gada jūnijam noteiktu Pastāvīgo pārstāvju komitejas pilnvaras attiecībā uz visu tekstu.
 6. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta nosūtīt Padomei pievienoto prezidentvalsts sagatavoto progresa ziņojumu par EMBA, lai informētu ministrus par līdz šim saistībā ar to paveikto darbu un panākto progresu.
-

² Ietekmes novērtējumu *AVMWP* izskatīja 2022. gada 29. septembra sanāksmē.

EIROPAS MEDIJU BRĪVĪBAS AKTS (EMBA)

PREZIDENTVALSTS PROGRESA ZIŅOJUMS

I. IEVADS

1. Vispārīga informācija

Komisija 2020. gada 3. decembrī nāca klajā ar Eiropas Demokrātijas rīcības plānu ("plāns"), kura mērķis ir nodrošināt pilnvērtīgas iespējas pilsoņiem un veidot noturīgākas demokrātijas visā ES. Plānā iekļautie pīlāri cita starpā ir vērsti uz mediju brīvības un plurālisma stiprināšanu, kā arī dezinformācijas apkarošanu.

Savā 2021. gada 15. septembra runā par stāvokli Eiropas Savienībā Eiropas Komisijas priekšsēdētāja *Ursula von der Leyen* kundze uzsvēra, ka Eiropai ir vajadzīgs likums, kas aizsargā mediju neatkarību, un norādīja, ka Komisija 2022. gadā nāks klajā ar tiesību akta priekšlikumu Mediju brīvības akta veidā.

Sabiedriskā apspriešana notika no 2022. gada 10. janvāra līdz 2022. gada 21. martam. Apspriešanas nolūks bija apkopot viedokļus par svarīgākajiem jautājumiem, kuri ietekmē iekšējā mediju tirgus darbību.

Komisija 2022. gada 16. septembrī nāca klajā ar priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par vienota mediju pakalpojumu satvara izveidi iekšējā tirgū (Eiropas Mediju brīvības akts, EMBA) un grozījumiem Direktīvā 2010/13/ES³. Kā daļa no EMBA paketes tika iesniegts arī papildinošs Komisijas Ieteikums par redakcionālās neatkarības un piederības pārredzamības iekšējiem aizsardzības pasākumiem mediju nozarē⁴.

³ Dok. 12413/22 – COM (2022) 457 final.

⁴ OV L 245, 22.9.2022., 56. lpp.

2. Komisijas tiesību akta priekšlikums un ietekmes novērtējums

EMBA regulas priekšlikuma mērķis ir izveidot vienotu sistēmu mediju pakalpojumiem iekšējā tirgū. Tās pamatā ir 2018. gada Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva (AVMPD), bet vienlaikus ar to groza dažus AVMPD noteikumus.

EMBA aptver sarežģītas un sensitīvas jomas, kas saistītas ar citām politikas jomām, piemēram, tiesiskumu un tieslietām un iekšlietām, un tā ir pirmā reize, kad ES tiecas pieņemt tiesību aktus mediju brīvības, mediju plurālisma un redakcionālās neatkarības jomā.

EMBA tiesību akta priekšlikuma pamatā ir LESD 114. pants (tiesību aktu tuvināšana iekšējā tirgus mērķu sasniegšanai). Tajā ir 28 panti un 54 apsvērumi, un ar to groza dažus AVMPD noteikumus; konkrēti, ar EMBA ierosina izveidot jaunu Eiropas Mediju pakalpojumu padomi ("padome"), kas aizstātu pašreizējo Eiropas Audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoru grupu (*ERGA*), kura tika izklāstīta AVMPD.

EMBA priekšlikumā ir izvirzīti četri konkrēti mērķi, lai uzlabotu iekšējā mediju tirgus darbību:

- sekmēt pārrobežu darbību un investīcijas mediju pakalpojumos;
- palielināt regulatīvo sadarbību un konverģenci;
- sekmēt kvalitatīvu mediju pakalpojumu sniegšanu;
- nodrošināt saimniecisko resursu pārredzamu un taisnīgu sadali.

Ietekmes novērtējuma ziņojumā par EMBA tiek pamatota nepieciešamība rīkoties, ņemot vērā pašreizējās problēmas, kas ietekmē iekšējā mediju tirgus pienācīgu darbību; izstrādāti konkrēti mērķi, kas jāsasniedz; pamatota ES pievienotā vērtība un nepieciešamība pēc ES rīcības subsidiaritātes ziņā; pētīti alternatīvi risinājumi un veikta pārdomāta izvēle; apzinātas attiecīgās ieinteresētās personas; analizēta ietekme finanšu, tehniskajā, budžeta, uzņēmējdarbības, konkurētspējas, mediju brīvības, mediju plurālisma un redakcionālās neatkarības ziņā; un izskaidro juridiskā pamata izvēli un priekšlikuma atbilstību subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

3. Pašreizējais stāvoklis Eiropas Parlamentā

Runājot par pašreizējo stāvokli Eiropas Parlamentā (EP) – par EMBA regulas priekšlikumu tika paziņots EP plenārsēdē 2022. gada 17. oktobrī. Pēc iekšējām diskusijām EP apstiprināja

- Kultūras un izglītības komiteju (CULT) par vadošo atbildīgo komiteju un Sabine Verheyen kundzi (PPE/DE) par referenti EMBA dosjē ⁵;
- Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteju (IMCO) par komiteju, ar kuru jāapspiežas, un Geoffroy Didier kungu (PPE/FR) par atzinuma sagatavotāju;
- Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju (LIBE) par komiteju, ar kuru jāapspiežas, bet kurai ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz 4. panta 2. punktu un 20. panta 3. punktu. Šā atzinuma sagatavotāja ir Ramona Strugariu kundze (Renew/RO).

⁵ Verheyen kundze ir arī CULT komitejas priekšsēdētāja.

Saskaņā ar Padomi un Komisiju EP mērķis ir panākt vispārēju vienošanos par EMBA dosjē pirms EP vēlēšanām 2024. gada maijā. Šajā ziņā provizorisks EP darba grafiks 2023. gadam ir šāds:

- 31. marts: ziņojuma projekta publicēšana,
- 26. aprīlis: iepazīstināšana un pirmā apspriešana *CULT* komitejā,
- 5. maijs: grozījumu iesniegšanas termiņš,
- jūnijs (datums vēl jāapstiprina): *IMCO* un *LIBE* komiteju balsojums par atzinumiem,
- jūnijs–augusts: darbs pie komiteju un politisko grupu kompromisa tekstiem, grozījumu projektu tulkošana u. c.,
- 7. septembris: balsojums *CULT* komitejā ⁶,
- 16.–19. oktobris (datums vēl jāapstiprina): balsojums EP plenārsēdē ⁷.

CULT komitejas ziņojuma projekts tika publicēts 2023. gada 31. martā, un tajā ir 117 grozījumi. Tā atzinīgi vērtē EMBA priekšlikumu, bet ierosina vairākas izmaiņas, lai mainītu un/vai precizētu dažus noteikumus.

LIBE komitejas atzinuma projekts tika publicēts 2023. gada 16. aprīlī.

IMCO komitejas atzinuma projekts tika publicēts 2023. gada 3. martā.

⁶ *CULT* komiteja nebalsos par *LIBE* komitejas grozījumiem attiecībā uz 4. panta 2. punktu un 20. panta 3. punktu.

⁷ Ziņojuma projektā norādīts, ka "iestāžu sarunas varētu notikt līdz 2023. gada beigām vai 2024. gada sākumā".

4. Savienības padomdevēju struktūru un citu attiecīgo aktoru atzinumi

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Ievērojot LESD 114. pantu, ir jāapspriežas ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju (EESK), un tāpēc Padome 2022. gada oktobrī uzsāka apspriešanās procesu.

EESK 2022. gada 14. decembra plenārsesijā pieņēma atzinumu par EMBA ⁸, un pēc tam ar to iepazīstināja *AVMWP*.

Eiropas Reģionu komiteja

Lai gan apspriešanās ar Reģionu komiteju (RK) nav obligāta, Komisija savā priekšlikumā ierosināja ar to apspriesties ⁹. Pastāvīgo pārstāvju komiteja, pamatojoties uz LESD 307. pantu un Padomes reglamenta 19. panta 7. punkta h) apakšpunktu, 2022. gada 16. novembrī nolēma apspriesties ar RK ¹⁰.

RK plenārsēdē 2023. gada 16. martā pieņēma atzinumu par EMBA ¹¹, un pēc tam ar to iepazīstināja *AVMWP*.

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs

Lai gan apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju (EDAU) Līgumos nav paredzēta, Komisija savā priekšlikumā ierosināja ar to apspriesties ¹².

EDAU atzinumu par EMBA pieņēma 2022. gada 11. novembrī ¹³, un pēc tam ar to iepazīstināja *AVMWP*.

⁸ Dok. 16226/22.

⁹ Skatīt preambulu.

¹⁰ Dok. 14475/22.

¹¹ Dok. 7783/23.

¹² Sk. 54. apsvērumu.

¹³ Dok. 15569/22.

Padomes Juridiskais dienests

Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupa 2022. gada 29. septembra sanāksmē lūdza Padomes Juridisko dienestu (PJD) izanalizēt priekšlikuma juridisko pamatu.

PJD atzinumu publicēja 2023. gada 4. aprīlī ¹⁴. Tajā galvenā uzmanība ir pievērsta priekšlikuma juridiskajam pamatam, un to nevajadzētu interpretēt kā visu priekšlikuma juridisko aspektu novērtējumu ¹⁵. PJD pēc tam ar savu atzinumu iepazīstināja Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupu.

¹⁴ Dok. 8089/23.

¹⁵ PJD atzinumā, kas publicēts dokumentā 8089/23, ir iekļauti juridiski atzinumi, kas ir aizsargāti saskaņā ar 4. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem un kurus Eiropas Savienības Padome nav publiskojusi. Padome patur visas likumīgās tiesības attiecībā uz jebkuru neatļautu publikāciju.

II. DISKUSIJAS ČEHIJAS PREZIDENTŪRAS LAIKĀ

Čehijas prezidentūras laikā Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2022. gada 21. septembrī tika pirmo reizi iepazīstināta ar EMBA priekšlikumu.

Pēc tam Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupa (*AVMWP*) Komisijas priekšlikumu izskatīja vairākās sanāksmēs laikposmā no 2022. gada septembra līdz novembrim.

Komisija Audiovizuālo un mediju jautājumu darba grupu ar EMBA priekšlikumu un ietekmes novērtējumu un Komisijas Ieteikumu par redakcionālās neatkarības un piederības pārredzamības iekšējiem aizsardzības pasākumiem mediju nozarē iepazīstināja 2022. gada 29. septembrī. Liels skaits dalībvalstu puda atbalstu EMBA vispārējiem mērķiem un norādīja, ka ir jāturpina izskatīt konkrētus pantus.

AVMWP 2022. gada 13. un 25. oktobra un 8. un 16. novembra sanāksmēs sīki izskatīja EMBA priekšlikuma 1.–24. pantu.

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sesijā "Kultūra, audiovizuālā joma un mediji" 2022. gada 29. novembrī prezidentvalsts Čehija nāca klajā ar progresu ziņojumu par EMBA priekšlikumu. Ministri atzinīgi novērtēja priekšlikuma mērķus un uzsvēra, cik svarīga demokrātijai un ES vienotā tirgus labai darbībai ir mediju brīvība un plurālisms. Viņi atzinīgi novērtēja darbu, kas paveikts Čehijas prezidentūras laikā, un atzina, ka būs nepieciešamas turpmākas diskusijas, lai precizētu jautājumus, kas saistīti ar subsidiaritāti, juridisko pamatu, valstu regulatīvo iestāžu neatkarību un priekšlikuma darbības jomu.

III. DISKUSIJAS ZVIEDRIJAS PREZIDENTŪRAS LAIKĀ

No 11. janvāra līdz 17. aprīlim *AVMWP* ir notikušas astoņas pilnas dienas sanāksmes. Sākot ar noteikumiem par padomi, trīs atsevišķās reizēs ir izskatīts 1.–16. pants kopā ar saistītajiem apsvērumiem, tostarp pamatojoties uz diviem prezidentvalsts iesniegtiem kompromisa grozījumu kopumiem. 17.–25. pants ir izskatīts divas reizes, tostarp pamatojoties uz vienu kompromisa grozījumu kopumu.

1. Eiropas Mediju pakalpojumu padomes izveide un jaunas valstu regulatīvo iestāžu sadarbības procedūras (7.–16. pants)

Zviedrijas prezidentūras vispārējais novērtējums ir tāds, ka Padome ir ļoti tuvu, lai panāktu vienošanos par šo regulas daļu. Dalībvalstis lielā mērā ir vienojušās par ievirzi grozījumiem attiecībā uz padomi un sadarbības mehānismiem, kas ierosināti valsts regulatīvajām iestādēm. Pastāv plaša vienošanās izveidot šādus mehānismus un iekļaut padomi kā koordinatoru, kas sniedz nesaistošus atzinumus un veic starpnieka funkciju starp regulatoriem, vai citādi sniedz palīdzību koordinācijas jomā.

Dalībvalstis savos komentāros un ierosinājumos lielā mērā pievērsušās līdzsvaram starp Komisijas iesaisti padomes apspriedēs un nepieciešamību aizsargāt padomes neatkarību. Rezultātā ir ierosinātas vairākas būtiskas izmaiņas divos kompromisa priekšlikumu kopumos attiecībā uz padomes izveidi, pārvaldību un uzdevumiem, tostarp tās sekretariāta neatkarību, kas jānodrošina Komisijai.

Ierosināto kompromisa grozījumu mērķis ir arī nodrošināt, ka padomes uzdevumi attiecas tikai uz AVMPD un tām regulas daļām, kurās tieši nepievēršas presei, t. i., III nodaļu, un dot iespēju veikt valsts līmeņa koordināciju ar citām attiecīgajām iestādēm vai pašregulējuma struktūrām.

Turklāt dažas dalībvalstis ir lūgušas papildu skaidrojumus un instrumentus attiecībā uz ierosināto brīvprātīgo koordinācijas mehānismu saistībā ar trešo valstu mediju pakalpojumiem. Lai gan vēl ir jāizstrādā dažas detaļas, liels skaits dalībvalstu ir atzinīgi novērtējušas kompromisa priekšlikuma projektu vairāk iesaistīt padomi.

2. Vispārīgi aizsardzības pasākumi mediju pakalpojumu sniedzējiem, tostarp sabiedriskajiem medijiem, un to pienākumi (1.–6. pants)

Regulas pirmā daļa aptver vairākus dalībvalstīm svarīgus, bet arī sensitīvus jautājumus.

Aizsardzības pasākumi mediju pakalpojumu sniedzējiem un to pienākumi ir svarīgi ne tikai iekšējā tirgus darbībai, bet tie ir arī valsts mediju politikas būtība un atšķiras atkarībā no kultūras un konstitucionālās prakses dalībvalstīs. Prezidentvalsts ir rūpīgi uzklusējusi problēmjautājumus, ko dalībvalstis izvirzījušas saistībā ar saskaņošanu šajā sensitīvajā jomā, vienlaikus cenšoties reaģēt uz vajadzību pēc vienotiem mediju brīvības un plurālisma aizsardzības pasākumiem. Tika ierosināts skaidrāk norādīt, ka dalībvalstu pienākums ir nodrošināt ziņu un aktuālo notikumu satura daudzveidību, kā arī sabiedrisko mediju neatkarību un labu funkcionēšanu.

Lai gan vēl nav panākta oficiāla vienošanās, prezidentvalsts līdz šim ierosinātie grozījumi ir uztverti pozitīvi, un šķiet, ka par lielāko daļu noteikumu vienošanās ir visai iespējama.

Darbs pie 4. panta, kas attiecas uz mediju pakalpojumu sniedzēju tiesībām, tostarp attiecībā uz žurnālistikas avotu aizsardzību, joprojām turpinās. *AVMWP* joprojām apspriež precīzu formulējumu par iespējamu spieģļprogrammatūras izmantošanu saistībā ar žurnālistikas avotiem. Lai gan visas dalībvalstis ir vienisprātis par kopīgu stingru žurnālistikas avotu aizsardzību, noteikumi, kas paredz iespējas ārkārtas gadījumos, joprojām ir jāapspiež un jāprecizē.

3. Mediju pakalpojumi digitālā vidē, valstu mediju tirgus pasākumi, kas ietekmē iekšējo tirgu, saimniecisko resursu pārredzama piešķiršana un jauna iekšējā mediju tirgus uzraudzība (17.–25. pants)

Regulas pēdējā daļā ir ietverti citāda veida noteikumi. Attiecībā uz dažiem noteikumiem dalībvalstīm bija līdzīgi viedokļi par to, kuros virzienos ir veicami grozījumi, savukārt attiecībā uz citiem noteikumiem viedokļi nedaudz atšķiras. Pirms Padomes sanāksmes *AVMWP* apsprieda tikai pirmo grozījumu priekšlikumu kopumu.

Prezidentvalsts uzskata, ka, lai gan diskusijas par šo regulas daļu ir pavirzījušās uz priekšu nedaudz mazāk nekā tās, kas attiecas uz pirmajām divām priekšlikuma daļām, vajadzīgais virziens ir skaidrs. Diskusijās *AVMWP* tika veikti politiski un tehniski precizējumi, un tika atzinīgi novērtēts pirmais grozījumu priekšlikumu kopums. Lai kļiedētu dalībvalstu bažas, prezidentvalsts ierosināja būtiskas izmaiņas, kuru mērķis ir ierobežot padomes atzinumu darbības jomu attiecībā uz valstu mediju politikas pasākumiem, attiecinot tos tikai uz tādiem pasākumiem, kam ir būtiska ietekme uz iekšējo tirgu. Tāpat prezidentvalsts ierosināja grozījumus, lai ierobežotu ar mediju tirgus koncentrāciju saistīto noteikumu darbības jomu, attiecinot tos tikai uz tādiem noteikumiem, kas visticamāk varētu ietekmēt iekšējo tirgu.

Prezidentvalsts ierosinātā pirmā grozījumu kopuma mērķis bija arī pastiprināt mediju pakalpojumu sniedzēju aizsardzības pasākumus attiecībā uz ļoti lielām tiešsaistes platformām, vienlaikus pastiprinot nosacījumus šo aizsardzības pasākumu izmantošanai. Mērķis ir rast līdzsvarotu procedūru, kas palielinātu mediju pakalpojumu sniedzēju redakcionālajā kontrolē esošā satura integritātes ievērošanu, vienlaikus apstiprinot ļoti lielām tiešsaistes platformām skaidri noteiktos pienākumus apkarot dezinformāciju un naida runu. Dalībvalstis vienojas, ka ir svarīgi padomei uzticēt uzdevumu stiprināt dialogu starp ļoti lielām tiešsaistes platformām un mediju pakalpojumu sniedzējiem.

Dalībvalstīm jautājumus izraisīja noteikumi par auditorijas mērīšanu un valsts reklāmu, jo valsts noteikumi par valsts reklāmu ievērojami atšķiras. Viena no galvenajām izmaiņām, kas ierosināta kā kompromiss, ir ļaut dalībvalstīm valsts līmenī saglabāt stingrākus vai sīkāk izstrādātus noteikumus par valsts reklāmu.

Visbeidzot, prezidentvalsts ir iesniegusi arī grozījumus, lai precizētu Komisijas paredzēto ikgadējo neatkarīgo uzraudzības procesu un uzlabotu tā pārredzamību.

IV. TURPMĀKIE PASĀKUMI

AVMWP maijā un jūnijā turpinās darbu pie EMBA priekšlikuma. Prezidentvalsts mērķis ir noteikt Pastāvīgo pārstāvju komitejas pilnvaras līdz 2023. gada jūnijam.
